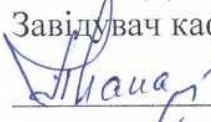

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

 Петро МАКАРЕНКО

«24» грудня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА «НАЦІОНАЛЬНА ТА СВІТОВА ЕКОНОМІКА»

освітньо-професійна програма	Економіка і міжнародний бізнес
спеціальність	051 Економіка
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)

Полтава
2024 – 2025 н.р.

Розробники: Ольга Шкурупій, професор кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, д.е.н., професор;
Тетяна Дейнека, професор кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, д.е.н., професор;
Ольга Дивнич, доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, к.е.н., доцент.

Робоча програма практики розглянута та схвалена на засіданні кафедри економіки та міжнародних економічних відносин
Протокол від «17» грудня 2024 № 10

Робоча програма практики схвалена
радою з якості вищої освіти спеціальності «Економіка»
Протокол від «23» грудня 2024 року № 4

Голова ради з якості вищої освіти
спеціальності «Економіка»

Ольга ДИВНИЧ

1. Опис практики

Таблиця 1.1

Опис навчальної практики «Національна та світова економіка»

Елементи характеристики	051ЕКОН_бд_2024(ЕМБ)
Загальна кількість годин	225
у тому числі самостійної роботи	150
Кількість кредитів	7,5
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова
Рік навчання, курс	1
Семестр	2
Вид підсумкового контролю	диференційований залік

2. Заплановані результати навчання

Метою навчальної практики «Національна та світова економіка» є закріплення у здобувачів вищої освіти теоретичних знань про національну та світову економіку і формування навичок використання зазначених профільних знань у прикладному економічному аналізі.

Завдання навчальної практики «Національна та світова економіка»:

- дослідити особливості національної економіки;
- проаналізувати потенціал економічного розвитку національної економіки;
- проаналізувати галузеву структуру національної економіки;
- проаналізувати секторальні зв'язки національної економіки, опанувати методику виміру економічної діяльності та з'ясувати основні показники міжнародної економічної діяльності України;
- визначити основні напрями інтеграції національної економіки у світове господарство;
- закріпити теоретичні знання та забезпечити емпіричний підхід до розуміння світової економіки як системи;
- проаналізувати ресурсний потенціал розвитку національної та світової економіки;
- визначити світові економічні мега-тренди та оцінити прогнози розвитку світового господарства;
- описати ринки як складові світової економіки, опанувати основи методики їх аналізу;
- з'ясувати місце країн та регіональних інтеграційних угруповань та сформулювати навички компаративного аналізу;
- визначити багаторівневість економічного життя суспільства;
- сформувати навички роботи з державними та міжнародними правовими документами, які регулюють економічну діяльність на національному і наднаціональному рівнях.

Проходження навчальної практики «Національна та світова економіка» сприяє формуванню компетентностей:

загальних:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

фахових:

СК 1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК 4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК 5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

СК 7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.

СК 10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

СК 11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК 12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК 15. Здатність опрацьовувати ділову інформацію, застосовуючи знання державної та іноземних мов, з метою формулювання висновків і рекомендацій, що враховують особливості національного і міжнародного середовища та безпекову складову зовнішньоекономічних відносин.

СК 16. Здатність розуміти пріоритети національного розвитку, оцінювати міру узгодженості державної зовнішньоекономічної та аграрної політики й аргументувати на вимогу цього доцільність системної підтримки аграрного сектору, у тому числі, сприяння залученню коштів на засадах проектного фінансування.

Проходження навчальної практики «Національна та світова економіка» сприяє формуванню *програмних результатів навчання:*

ПРН 3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

ПРН 4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та

органами державної влади).

ПРН 9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

ПРН 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПРН 25. Застосовувати набуті знання для досягнення національних інтересів України через забезпечення безпекової компоненти зовнішньоекономічних зв'язків, а також балансу інтересів національного розвитку, органів влади та бізнес-структур з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

ПРН 26. В рамках реалізації заходів державної економічної політики слідувати принципу пріоритетності національних інтересів, забезпечувати узгодженість зовнішньоекономічної та аграрної політики, розробляти системні програми підтримки аграрного сектору, використовувати закордонний досвід проектного фінансування

3. Програма практики

Тема 1. Особливості функціонування сучасної світової економічної системи. Об'єктивність розвитку міжнародних економічних зав'язків як передумова становлення світового господарства. Міжнародний поділ праці як основа світового господарства: сутність, фактори поглиблення та основні тенденції розвитку. Місце України в міжнародному поділі праці. Категоріальна та сутнісна визначеність: світовий ринок; світове господарство; світова економіка; світова економічна система; глобальна економіка. Системні-структурні ознаки сучасної світової економіки. Інтернаціоналізація господарського життя: об'єктивні причини, особливості, форми. Україна в процесах інтернаціоналізації економічного життя. Рівневевість процесу інтернаціоналізації. Способи інтернаціоналізації: екстерналізація та інтерналізація.

Транснаціоналізація національних економічних систем. Вимір транснаціоналізації. MNE як суб'єкти глобальної економіки; їх роль у міжнародній виробничій та інвестиційній діяльності. Позитивні та негативні ефекти діяльності MNE. Вплив MNE на економіку країн базування та приймаючих країн. Державні MNE. Економіка MNE: масштаби діяльності, витрати, доходи прибуток. Інноваційний розвиток MNE.

Глобалізація світової економіки. Відкритість економіки. Позитивні та негативні наслідки глобалізації. Взаємообумовленість процесів глобалізації та постіндустріального розвитку світової економіки. Віртуалізація та діджиталізація світової економіки. Глобальний контекст розвитку української економіки.

Тема 2. Визначальні засади утворення національних економічних систем. Поняття національної економіки. Засади функціонування національної економіки. Структура національної економіки. Фактори, що впливають на функціонування національної економіки. Моделі національних економічних систем. Фактори стабільності національної економіки. Основні суб'єкти національної економіки: державні інститути, приватні компанії, домогосподарства (приклад України).

Структура національної економіки. Основні сектори національної економіки: первинний, вторинний, третинний. Структурні пропорції в економіці. Фактори, що впливають на структуру національної економіки. Моделі економічних структур: аграрна, індустріальна, постіндустріальна. Значення збалансованої структури економіки. Проблеми структурної трансформації економіки України. Аналіз сучасної структури економіки України, оцінка значення різних секторів у створенні ВВП. Взаємозв'язок національної економіки та світової економіки.

Тема 3. Національне багатство та ресурсний потенціал національної економіки. Поняття національного багатства. Компоненти національного багатства: матеріальні (природні ресурси; продуктивні ресурси; нерухомість) і нематеріальні (людський капітал; інтелектуальний капітал; соціальний капітал). Структура національного багатства: природне багатство, виробничий капітал, фінансовий капітал, людський капітал. Оцінка національного багатства. Зміни у складі національного багатства. Взаємозалежність національного багатства та економічного розвитку. Аналіз основних складових національного багатства України.

Поняття природно-ресурсного потенціалу та його значущість для розвитку національної економіки. Основні види природних ресурсів. Аналіз природно-ресурсного потенціалу України. Оцінка екологічних проблем, пов'язаних із використанням природних ресурсів в Україні, дослідження проектів зі сталого використання ресурсів та впровадження відновлюваних джерел енергії. Трудовий потенціал: поняття, складові та значущість для національної економіки. Аналіз змін трудового потенціалу України на основі даних про зайнятість, безробіття та міграцію робочої сили. Поняття виробничого потенціалу та зміст його складових: фізичні, трудові, фінансові, природні, інтелектуальні ресурси. Аналіз стану виробничого потенціалу України на основі статистичних даних про інвестиції, використання природних ресурсів, інфраструктуру та рівень інновацій. Науково-технічний потенціал: поняття, економічний зміст і складові (науково-дослідницькі інституції; кадровий потенціал; матеріально-технічна база; інноваційна діяльність; інтелектуальна власність). Аналіз науково-технічного потенціалу України на основі статистичних даних про інвестиції в наукові дослідження, патентну діяльність, розвиток стартапів та інноваційних проектів тощо. Стратегічні напрями покращення науково-технічного розвитку країни. Роль держави у розвитку ресурсного потенціалу національної економіки.

Тема 4. Ефективність національної економіки та засади державного регулювання. Поняття ефективності національної економіки. Основні показники ефективності національної економіки. Фактори, що впливають на ефективність національної економіки. Методи оцінки ефективності національної економіки. Аналіз основних показників ефективності національної економіки України. Проблеми ефективності національної економіки України та підходи до їх вирішення (енергоефективність, інвестиційна привабливість тощо).

Поняття «інфраструктура» і «ринкова інфраструктура». Основні складові ринкової інфраструктури. Інфраструктура як сукупність інституцій, що забезпечують розвиток економіки та задоволення потреб населення. Стан інфраструктури України, оцінка її складових та аналіз впливу на соціально-

економічний розвиток країни.

Роль і функції держави в економіці. Грошово-кредитна політика державного регулювання. Інструменти грошово-кредитної політики: облікова ставка, операції на відкритому ринку, регулювання обов'язкових резервів, валютне регулювання, адміністративні заходи. Національний банк України. Типи грошово-кредитної політики: рестрикційна (жорстка) та експансійна (м'яка). Оцінка грошово-кредитної політики України за основними показники стану грошового ринку. Виклики грошово-кредитної політики в Україні та заходи уряду щодо відповіді на них.

Бюджетно-податкове регулювання. Цілі бюджетно-податкового регулювання. Інструменти бюджетно-податкового регулювання: податкова політика, бюджетна політика, управління державним боргом. Автоматичні стабілізатори. Дискреційна фіскальна політика. Рестрикційна та експансійна типи фіскальної політики. Бюджетно-податкове регулювання в Україні.

Інвестиційно-інноваційна політика держави: завдання, складові, форми державної підтримки. Залучення прямих іноземних інвестицій (ПІІ), податкова стимуляція інвестицій, державні інвестиції, інвестиційні фонди та програми; інноваційна політика (сприяння розвитку R&D, технологічних парків, інноваційних кластерів, стартапів та інноваційних підприємств; патентування та захист інтелектуальної власності). Аналіз інвестиційно-інноваційної політики України в контексті розвитку національної економіки: пріоритетні напрями, проблеми та засади вдосконалення.

Тема 5. Соціальна, безпекова та зовнішньоекономічна політика держави.

Роль економічної свободи для функціонування та розвитку господарських систем. Економічний порядок і його види. Роль держави у підтримці економічного порядку та свободи. Взаємозв'язок демократії та економічної свободи. Сутність соціальної політики держави та її складові: соціальний захист населення, зайнятість та ринок праці, охорона здоров'я, освіта, житлова політика, захист прав і свобод громадян. Соціальна справедливість та економічна рівність. Вплив соціальної політики держави на економіку. Виклики та проблеми соціальної політики.

Поняття економічної безпеки держави. Складові економічної безпеки: фінансова безпека, енергетична безпека, продовольча безпека, соціальна безпека, технологічна безпека, екологічна безпека. Внутрішні та зовнішні загрози економічній безпеці. Роль держави у забезпеченні економічної безпеки. SWOT-аналіз економічної безпеки України. Конкурентоспроможність в контексті національної економічної безпеки. Складові конкурентоспроможності національної економіки. Україна в міжнародних рейтингах конкурентоспроможності.

Зовнішньоекономічна політика як сукупність цілеспрямованих державних заходів з реалізації економічного потенціалу країни на зовнішньому і внутрішньому ринках. Визначальні засади зовнішньоекономічної політики України. Платіжний баланс як відображення світогосподарських зв'язків країни і макроекономічна модель сукупності міжнародних операцій. Принципи складання, структура платіжного балансу. Регулювання платіжного балансу. Аналіз статей і сальдо платіжного балансу. Важливість платіжного балансу для розробки та реалізації економічної політики держави. Застосування платіжного балансу для прогнозу оцінки товарного, кредитно-фінансового, інвестиційного ринків країни; для

здійснення міжнародних порівнянь; виявлення макроекономічних проблем. Чинники, що впливають на платіжний баланс. Механізм підтримання стійкої рівноваги платіжного балансу. Зовнішній борг країн і резервні активи.

Прогнозування та програмування національної економіки. Аналіз програм розвитку України (стратегії розвитку до 2030 року) та їх практичне впровадження.

Тема 6. Національні економіки в системі світового господарства. Підходи до економічної типології і класифікації країн світу (методики міжнародних організацій). Групування країн за рівнем економічного розвитку на основі ключових макроекономічних показників. Визначення ролі окремих країн у світовій економіці. Економіка розвинених країн. Економічний розвиток провідних держав в епоху Промислової революції 4.0. Економіка країн, що розвиваються та країн з перехідною економікою; багатоманітність моделей їх економічного розвитку. Особливості економічного зростання та проблеми економічного розвитку в країнах, що розвиваються. Економічні моделі менш розвинутих країн.

Інтеграційні процеси в світовій економіці. Економічна інтеграція: сутність, об'єктивні передумови, цілі, форми. Тенденції інтеграції і дезінтеграції. Етапи розвитку економічної інтеграції. Сучасна політика регіоналізму. Економічні наслідки вступу країн в торгово-економічні союзи. Види інтеграційних об'єднань: зона преференційної угоди, зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок економічний і політичний союз. Найбільші інтеграційні угруповання світу.

Міжнародні організації як суб'єкти сучасної світової економіки. Значущість міжнародних організацій у світовій економіці. Види міжнародних організацій: універсальні, регіональні, субрегіональні; міжурядові, неурядові; формальні, неформальні. Визначення міжнародних економічних організацій за сферами діяльності: міжнародні торгові організації (WTO, UNCTAD); міжнародні фінансові організації (IMF, World Bank). Інші міжнародні економічні організації: UNIDO, FAO, WIPO, ILO та ін.

Тема 7. Світовий ринок товарів і послуг. Особливості сучасного світового товарного ринку; фактори його трансформації. Географічні спрямування товаропотоків. Специфіка конкуренції за сучасних умов світового товарного ринку. Джерела монополізації світової торгівлі. Вільні економічні зони. Офшорні центри. Динаміка та структура світової торгівлі. Кон'юнктура товарних ринків. Інтернаціональна вартість. Світова ціна. Множинність цін світового товарного ринку. Біржові ціни. Національні інструменти регулювання експорту / імпорту (митна, валютна політика). Проблеми нееквівалентного обміну. Ринки окремих видів продукції. Ринки паливо-сировинних, сільськогосподарських товарів. Особливості міжнародної торгівлі промисловими товарами, машинами, обладнанням. Україна на світовому товарному ринку. Специфіка міжнародної торгівлі послугами, її динаміка, структура та географічні напрями. Світовий ринок транспортних послуг. Розвиток міжнародних транспортних коридорів. Світовий ринок туристичних послуг: динаміка, фактори та основні напрями розвитку. Міжнародні туристичні потоки. Україна на світовому ринку послуг.

Тема 8. Світовий ринок науково-технічних знань. Сегменти світового ринку науково-технічних знань: міжнародна торгівля технологіями, міжнародний науковий обмін, освітній та інформаційний. Вплив науково-технічного прогресу на

тенденції і структуру світового ринку товарів і послуг. Особливості світового ринку технологій. Географічні спрямування технологічних товаропотоків. Світова технологічна піраміда: країни технологічні лідери (США та інші країни G-7); країни претенденти на технологічне лідерство (Китай, Південна Корея та ін.); країни, з нечітко визначеною складовою інноваційного розвитку; країни-інноваційні аутсайтери та акцептори другосортних технологій. Умови і фактори міжнародного обміну технологіями; форми їх передачі. Комерційний зміст науково-технічних відносин. Захист інтелектуальної власності. Міжнародна торгівля товарами і послугами як ринковий канал трансферу технологій. Міжнародні послуги у сфері виробництва, кооперування та реклами. Україна на світовому ринку науково-технічних знань.

Тема 9. Світовий ринок праці. Функції світового ринку праці. Формування ринку праці в умовах соціально-економічної та політичної нестабільності в світі. Попит та пропозиція на робочу силу на світовому ринку. Сучасна сегментація світового ринку праці. Глобальні тенденції зайнятості. Міжнародна трудова міграція та її причини. Світові хвилі міграцій. Економічні та соціальні наслідки трудової міграції для країн-експортерів і країн-імпортерів робочої сили. Основні центри трудової міграції. Рух, активність міграційних потоків, склад міжнародної міграції робочої сили. Ринок висококваліфікованих фахівців. Ефект «відтоку мізків» («brain drain»). Нелегальна міграція. Неконтрольована міграція. Міграційна криза. Регулювання міграції на державному та міжнародному рівнях. Державна міграційна політика України.

Тема 10. Світовий фінансовий ринок і ринок капіталів. Утворення світового фінансового ринку як сукупності національних, офшорних і міжнародних фінансових ринків. Сегменти світового фінансового ринку: кредитний ринок, ринок цінних паперів (фондовий), валютний ринок, деривативів / похідних фінансових інструментів. Світові фінансові потоки та їх канали. Географічна структура міжнародних фінансових ринків. Роль міжнародних фінансових центрів. Офшорні фінансові центри. Зв'язок між фінансовим і реальним секторами світової економіки. Загроза незбалансованості секторів, причини і наслідки. Україна на світовому фінансовому ринку. Експорт та імпорт капіталу. Форми, учасники і канали міжнародного руху капіталу. Інвестиції в системі міжнародного руху капіталу. Сегменти світового інвестиційного ринку. Прямі та портфельні інвестиції. Сучасні масштаби та географічна спрямованість міжнародного руху інвестицій. Операції злиття та поглинання, ринок M&A. Форми і методи регулювання міжнародного інвестування на національному і міжнародному рівнях. Інвестиційна політика держав. Україна в процесах міжнародного руху капіталу. Інвестиційний клімат. Інвестиційна привабливість України.

4. Структура (тематичний план) практики

Таблиця 4.1

Структура (тематичний план) навчальної практики «Національна та світова економіка»

Назви теми	Кількість годин		
	усього	у тому числі	
		навчальні заняття	самостійна робота
Тема 1. Особливості функціонування сучасної світової економічної системи	21	14	7
Тема 2. Визначальні засади утворення національних економічних систем	21	14	7
Тема 3. Національне багатство та ресурсний потенціал національної економіки	24	16	8
Тема 4. Ефективність національної економіки та засади державного регулювання	24	16	8
Тема 5. Соціальна, безпекова та зовнішньоекономічна політика держави	21	14	7
Тема 6. Національні економіки в системі світового господарства	21	14	7
Тема 7. Світовий ринок товарів і послуг	24	16	8
Тема 8. Світовий ринок науково-технічних знань	21	14	7
Тема 9. Світовий ринок праці	24	16	8
Тема 10. Світовий фінансовий ринок і ринок капіталів	24	16	8
Разом	225	150	75

5. Вимоги до баз практики

Навчальна практика проводиться у навчальних аудиторіях Університету. Вони повинні мати відповідне матеріально-технічне, організаційне і навчально-методичне забезпечення.

Навчальна практика також може проводитися у формі виїзних занять та екскурсій в підприємствах (організаціях, установах тощо), що оснащені за останніми тенденціями розвитку відповідної сфери професійної діяльності, забезпечують виконання програм практики. Суб'єкти комерційної та регуляторної діяльності, що залучаються до заходів з проведення практики, повинні за профілем діяльності відповідати змісту освітньо-професійної програми Економіка і міжнародний бізнес. Вона проводиться науково-педагогічним, педагогічним працівником Університету для групи (підгрупи) студентів. З цими підприємствами (установами, організаціями тощо) укладаються договори.

6. Організація проведення практики

Навчальна практика проводиться для академічної групи. Здійснюється тривалим окремим періодом у межах навчального року.

Керівник навчальної практики від кафедри:

- розробляє методичне забезпечення практики студентів;
- проводить студентам інструктаж з безпеки життєдіяльності;
- забезпечує якість проходження практики студентів згідно з її програмою;

- здійснює контроль за виконанням програми практики та термінами її проходження;
- перевіряє щоденники навчальної практики (додаток А) та оцінює результати її проходження студентами;
- подає звіт керівника навчальної практики на кафедру та керівнику виробничої практики навчального відділу;
- здійснює виконання інших функцій, визначених законодавством та внутрішніми нормативно-правовими актами Університету.

Студенти, які проходять навчальну практику, зобов'язані:

- ознайомитися з програмою практики;
- отримати документи для проходження практики;
- пройти інструктаж з безпеки життєдіяльності та дотримуватися правил безпеки життєдіяльності;
- виконувати завдання, передбачені програмою практики;
- оформити звітну документацію з практики та подати її керівнику практики від кафедри.

Після закінчення практики здійснюється підведення її підсумків відповідно до вимог програм практики.

Перенесення періоду практики здійснюється лише за наявності поважних причин, засвідчених документально.

Підставою для перенесення може бути тимчасова непрацездатність або інші випадки, що не суперечать чинному законодавству України. Студент може пройти практику в канікулярний період або в інші періоди.

7. Вимоги до звітної документації з практики

Після закінчення періоду практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми практики. До звітної документації відносяться щоденник практики, а також інші форми звітності, які додаються за необхідності конкретизації виконання певних завдань (таблиці, що відображають систематизовані вхідні та аналітично опрацьовані дані, тезисний виклад ключових висновків за результатами аналізу, графічне відображення трендів, окремі кейси розрахунків тощо).

У щоденнику практики здобувач вищої освіти у хронологічному порядку відображає зміст виконуваної ним під час практики роботи. Запис супроводжується коротким констатуючим описом. Після закінчення практики щоденник подається здобувачем вищої освіти на кафедру. Виконання завдань, облікованих у щоденнику, щодо їх змісту, дати, кількості годин практики, засвідчується підписом керівника практики.

Щоденник навчальної практики та інші форми звітності, які додаються за необхідності конкретизації виконання певних завдань, оформлюються як друкований текст що відповідає вимогам ДСТУ 3008-95 від 23.02.1995 р. «Документація. Звіти у сфері науки та техніки. Структура та правила оформлення». Кожний елемент таких додаткових матеріалів повинен містити назву теми, до якої він згідно з програмою практики відноситься, а також назви таблиць, рисунків, розрахункових блоків тощо.

8. Підведення підсумків практики і оцінювання її результатів

Таблиця 8.1

Схема нарахування балів з навчальної практики «Національна та світова економіка» для здобувачів денної форми здобуття освіти

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Виконання практичного завдання	Виконання завдань самостійної роботи	Ведення щоденника	
Тема 1. Особливості функціонування сучасної світової економічної системи	5	3	x	8
Тема 2. Визначальні засади утворення національних економічних систем	5	3	x	8
Тема 3. Національне багатство та ресурсний потенціал національної економіки	5	3	x	8
Тема 4. Ефективність національної економіки та засади державного регулювання	5	3	x	8
Тема 5. Соціальна, безпекова та зовнішньоекономічна політика держави	5	3		8
Тема 6. Національні економіки в системі світового господарства	5	3	x	8
Тема 7. Світовий ринок товарів і послуг	5	3	x	8
Тема 8. Світовий ринок науково-технічних знань	5	3	x	8
Тема 9. Світовий ринок праці	5	3	x	8
Тема 10. Світовий фінансовий ринок і ринок капіталів	5	3	x	8
Ведення щоденника	x	x	20	20
Всього	50	30	20	100

Шкала та критерії оцінювання:

- за виконання практичного завдання здобувачі денної форми здобуття освіти отримують із кожної теми від 1 до 5 балів (табл. 8.2).

Таблиця 8.2

Шкала і критерії оцінювання виконання практичного завдання з кожної теми навчальної практики «Національна і світова економіка»

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Практичні завдання виконані у повному обсязі, ґрунтовно та системно у розрізі теми. Здобувач вищої освіти на високому рівні продемонстрував вміння застосовувати набуті теоретичні знання до оцінки процесів та явищ, що відбуваються в економічному житті країни і світового суспільства. Належним чином систематизував й упорядкував отриману інформацію, узагальнив матеріал, виділив тенденції та закономірності розвитку національної та світової економіки, урахував причини змін у сучасному національному та світовому господарстві, сформулював власну думку та зробив ґрунтовні висновки.

4	Практичні завдання виконані в цілому, здобувач вищої освіти продемонстрував добрі знання та вміння аналізувати економічні процеси. Інформація систематизована й упорядкована належним чином, зроблено висновки, що мають логічну аргументацію. Проте відзначаються окремі недоліки в глибині аналізу, повноті узагальнень та формулюванні власних суджень щодо економічного розвитку.
3	Практичні завдання виконані на середньому рівні. Здобувач вищої освіти продемонстрував базові вміння застосовувати теоретичні знання до аналізу економічних явищ, проте допущено певні неточності. Інформація упорядкована, але недостатньо глибоко проаналізована. Висновки сформульовані, але не завжди обґрунтовані, деякі тенденції та закономірності розвитку економіки залишилися не розкритими.
2	Практичні завдання виконані частково, знання з теми мають фрагментарний характер. Здобувач вищої освіти має труднощі із застосуванням теоретичних знань для аналізу економічних процесів. Отримана інформація систематизована частково, висновки зроблені без належного обґрунтування, виявлено недостатнє розуміння причинно-наслідкових зв'язків у національній та світовій економіці.
1	Практичні завдання виконані на недостатньому рівні. Здобувач вищої освіти не продемонстрував розуміння основних аспектів теми, має значні труднощі у застосуванні теоретичних знань на практиці. Аналіз процесів і явищ в економічному житті країни та світу не проведено або виконано поверхнево. Висновки відсутні або недостатньо обґрунтовані.

- за виконання завдання самостійної роботи здобувачі денної форми здобуття освіти отримують із кожної теми від 1 до 3 балів (табл. 8.3).

Таблиця 8.3

Шкала та критерії оцінювання виконання завдання самостійної роботи з кожної теми навчальної практики «Національна і світова економіка»

Кількість балів	Критерії оцінювання
3	Вірно розкриті завдання самостійної роботи; студент демонструє розуміння сутності матеріалу, логічність та самостійність у його викладі; аргументовано обґрунтовує свою думку; відповідь містить обґрунтовані висновки
2	Здобувач демонструє знання і розуміння основних положень завдання самостійної роботи, але викладає матеріал не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує свої думки; присутні помилки у мовленнєвому оформленні відповіді
1	Здобувач демонструє поверхневі, неточні знання і розуміння основних положень завдання; наявні суттєві помилки; висновки неповні

- за ведення щоденника здобувачі отримують від 1 до 20 балів (табл. 8.4).

Таблиця 8.4

Шкала і критерії оцінювання оформлення результатів навчальної практики «Національна та світова економіка»

Кількість балів	Критерії оцінювання
17-20	Записи, зроблені у щоденнику, свідчать про логічну послідовність і конкретність виконання завдань, передбачених програмою практики; точність формулювань підтверджує глибоке розуміння здобувачем вищої освіти їх змісту і сформованість відповідних практичних навиків. Фіксація виконання всіх завдань, передбачених програмою практики, зроблена правильно – данні внесені в щоденник відповідно до тематичного плану навчальної практики, згідно з встановленими датами виконання видів робіт та у належному обсязі. Представлені інші форми звітності, які конкретизують виконання поставлених завдань.

	Таблиці, графіки, схеми, кейси розрахунків та їх аналітичний опис повністю відповідають вимогам стандартів щодо оформлення ділової документації.
13-16	Записи, зроблені у щоденнику, свідчать про логічну послідовність і конкретність виконання завдань, передбачених програмою практики; точність формулювань підтверджує глибоке розуміння здобувачем вищої освіти їх змісту і сформованість відповідних практичних навиків. Фіксація виконання всіх завдань, передбачених програмою практики, зроблена правильно – данні внесені в щоденник відповідно до тематичного плану навчальної практики, згідно з встановленими датами виконання видів робіт та у належному обсязі. Однак наявні окремі помилки подання у щоденнику даних щодо виконання завдань навчальної практики, які не викривляють їх зміст і не є істотними. Представлені інші форми звітності, які конкретизують виконання поставлених завдань. Таблиці, графіки, схеми, кейси розрахунків та їх аналітичний опис відповідають вимогам стандартів щодо оформлення ділової документації, але мають місце технічні помилки, які не є критичними.
9-12	Записи, зроблені у щоденнику, свідчать про логічну послідовність і конкретність виконання завдань, передбачених програмою практики; точність формулювань підтверджує належне розуміння здобувачем вищої освіти їх змісту і сформованість відповідних практичних навиків. Фіксація виконання переважної більшості завдань, передбачених програмою практики (не менше, ніж 75 %), зроблена правильно – данні внесені в щоденник відповідно до тематичного плану навчальної практики, згідно з встановленими датами виконання видів робіт та у належному обсязі. Помилки подання у щоденнику даних щодо виконання завдань навчальної практики не викривляють їх зміст і не є істотними. Представлені інші форми звітності, які конкретизують виконання поставлених завдань. Таблиці, графіки, схеми, кейси розрахунків та їх аналітичний опис відповідають вимогам стандартів щодо оформлення ділової документації, але мають місце нечисленні та некритичні технічні помилки.
5-8	Записи, зроблені у щоденнику, відображають виконання завдань, передбачених програмою практики, однак має місце порушення послідовності здійснення окремих видів робіт, не всі формулювання є точними. Документ свідчить про розуміння здобувачем вищої освіти змісту програми практики та про достатню сформованість відповідних практичних навиків. Фіксація виконання переважної більшості завдань, передбачених програмою практики (не менше, ніж 60 %), зроблена правильно – данні внесені в щоденник відповідно до тематичного плану навчальної практики, згідно з встановленими датами виконання видів робіт та у мінімально необхідному обсязі. Помилки подання у щоденнику даних щодо виконання завдань навчальної практики не викривляють їх зміст і не є істотними. Інші форми звітності, які конкретизують виконання поставлених завдань, не представлені або представлені вибірково (за деякими темами програми навчальної практики).
1-4	Записи, зроблені у щоденнику, не відображають повною мірою виконання завдань, передбачених програмою практики. Має місце порушення послідовності здійснення окремих видів робіт, більшість формулювань є неточними. Документ не може свідчити про розуміння здобувачем вищої освіти змісту програми практики та про достатню сформованість відповідних практичних навиків. Фіксація виконання переважної більшості завдань, передбачених програмою практики (більше, ніж 60 %), зроблена неправильно – данні внесені в щоденник безсистемно, записи не відповідають встановленим датам виконання робіт за видами є формальними та не надають необхідної інформації, викривляють зміст та є істотними. Інші форми звітності, які конкретизують виконання поставлених завдань, не представлені.

Семестровий контроль проходження здобувачами вищої освіти навчальної практики «Національна та світова економіка» проводиться у формі

диференційованого заліку з урахуванням результатів поточного контролю успішності, оцінюються за чотирибальною системою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та переводиться у шкалу ЄКТС відповідно до набраних балів (табл. 8.5).

Таблиця 8.5

Схема оцінювання результатів навчальної практики «Національна та світова економіка» здобувача вищої освіти

Кількість балів за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за 4-х бальною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінювання результатів навчальної практики «Національна та світова економіка» здійснюється на підставі повноти та якості виконання здобувачем вищої освіти програми практики, оформлення і змістовності наповнення щоденника практики.

З навчальної практики «Національна та світова економіка» диференційований залік здобувачам денної форми здобуття освіти виставляється в останній день практики.

Результати семестрового контролю з навчальної практики «Національна та світова економіка» вносяться керівником навчальної практики від кафедри у відомість обліку успішності та залікову книжку здобувача вищої освіти.

Дата складання семестрового контролю з навчальної практики «Національна та світова економіка» здобувачу вищої освіти може бути перенесена за наявності обставин, які унеможливають складання у терміни, визначені наказом ректора університету (розпорядженням директора навчально-наукового інституту), та за можливості його здійснення згідно з графіком навчального процесу. Перенесення дати складання семестрового контролю з навчальної практики «Національна та світова економіка» здійснюється відповідним наказом ректора університету (розпорядженням директора навчально-наукового інституту).

Здобувачу вищої освіти, який не виконав програму навчальної практики «Національна та світова економіка» з поважної причини, за погодження директора навчально-наукового інституту може бути надана можливість повторного проходження практики в період, визначений наказом ректора університету.

За підсумками навчальної практики «Національна та світова економіка» керівник практики від кафедри готує і подає звіт на кафедру та керівнику виробничої практики навчального відділу.

9. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Національна економіка: навчально-методичний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнес-економіка» денної форми навчання / уклад. О. В. Овсієнко. Харків: Нац. юрид. університет імені Ярослава Мудрого, 2020. 117 с.
2. Національна економіка: опорний конспект лекцій / Укладачі: Зарецька Л. М., Кулініч О. А. Харків: ХДУХТ, 2021. 132 с.
3. Національна економіка: підруч. для здобувачів ступеня бакалавра / С. О. Тульчинська та ін.; КПП ім. Ігоря Сікорського. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2024. 357 с.
4. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Національна економіка» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня / Укладач Т. С. Луньова. Київ: НАСОА, 2022. 62 с.
5. Рогач О.І., Намонюк В.Є. Світова економіка : навч. посіб. К. : ІМВ, 2018. 279 с.
6. Світове господарство і міжнародні економічні відносини: навч. посіб. / С.В. Бестужева, В.А. Вовк, В.О. Козуб та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора Т.В. Шталь. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 239 с.
7. Світова економіка: підручник / за ред. О.І. Шниркова, В.І. Мазуренка, О.І. Рогача. К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. 616 с.
8. Williamson J. The World Economy: A Textbook in International Economics. 480 p. URL : <https://www.slideshare.net/fofoasasaZZ/the-world-economy-a-textbook-in-international-economics-pdf-97337768>

Допоміжні

1. Богословська А. В., Кваша О. С. Регіональна економіка: навч. посіб. Миколаїв: Видавець Ємельянова Т. В., 2018. 488 с.
2. Гузенко І. Ю. Глобальна економіка. навч. посіб. ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т. Дніпровська політехніка». Дніпро : НТУ «ДП», 2023. 168 с.
3. Глобальна економіка : підруч. для студ. спеціальності 051 «Економіка», спеціалізації «Міжнародна економіка», «Економічна кібернетика», «Економіка бізнес-підприємства» / І.М. Грінько ; КПП ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2020. 111 с.
4. Міжнародна економіка : підручник для здобувачів ступеня бакалавра за спеціальністю «Економіка» / В.Г. Герасимчук, С.В. Войтко, Б.С. Серебренніков, Т.В.Сакалош; КПП ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2024. 533 с.
5. Конохова З. П. Моделі державного регулювання економіки: навчально-методичний посібник. Харків: НТУ «ХПІ», 2018. 132 с.
6. Мельникова В. І. Національна економіка: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 248 с.

7. Національна економіка: Конспект лекцій / О. О. Завгородня, В. В. Білоцерківець, В. М. Тарасевич та ін.; за ред. О. О. Завгородньої. Дніпро: НМетАУ, 2018. 144 с.

8. Носова О. В. Національна економіка: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 512 с.

9. World Economic Situation and Prospects. Department of Economic and Social Affairs United Nations, 2022. 232 p.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. URL : <http://www.rada.kiev.ua>.
2. Державна служба статистики України. URL : <http://ukrstat.gov.ua>.
3. Кабінет Міністрів України. URL : <http://www.gov.ua>.
4. Міністерство аграрної політики та продовольства України URL : <https://minagro.gov.ua/>
5. Національний Банк України. URL : <https://bank.gov.ua/>
6. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.ua>
7. Урядовий портал. URL : <http://www.kmu.gov.ua/control/>.
8. International Monetary Fun. URL : <https://www.imf.org/en/Home>
9. Food and Agriculture Organization of the United Nations. URL : <http://www.fao.org/home/en/>
10. Group of Seventy Seven. URL: <http://www.g77.org>
11. Group of Twenty Finance Ministers and Central Bank Governors. URL: <http://www.g20.org>
12. KOF Konjunkturforschungsstelle. URL : <https://kof.ethz.ch/>
13. Organisation for Economic Co-operation and Development. URL : <https://www.oecd.org/>
14. Paris Club. URL: <http://www.clubdeparis.org>
15. The Club of Rome. URL: <http://www.clubofrome.org>
16. United Nations Conference on Trade and Development. URL : <https://unctad.org/>
17. United Nations. URL : <https://www.un.org/en/>
18. United Nations Industrial Development Organization. URL : <https://www.unido.org/>
19. World Bank Group. URL : <https://www.worldbank.org/en/home>
20. World Trade Organization. URL : <https://www.wto.org>

ДОДАТКИ
Додаток А

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ЩОДЕННИК
НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ**

(назва практики)

Здобувач вищої освіти _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет (навчально-науковий інститут) _____
назва факультету/ІНІ)

Освітньо-професійна програма _____
(назва освітньо-професійної програми)

Спеціальність _____
(код та найменування спеціальності)

Ступінь вищої освіти _____
(бакалавр / магістр)

_____ курс, _____ група, денна форма навчання

20__ - 20__ навчальний рік

м. Полтава

ОБЛІК ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Дата	Зміст практики	Кількість годин практики		Кількість балів	Підпис керівника практики
		план	факт		

Висновок керівника(ів) навчальної практики від кафедри

Період практики з «__» _____ 20__ р. по «__» _____ 20__ р.

Керівник навчальної практики від кафедри _____
(підпис) (ініціали та прізвище)